

LAUSUNTO

30.8.2012

Oulun yliopiston ylioppilaskunta lausuu seuraavassa kunnioittaen Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän raportista ”Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä”.

Lausunnossamme olemme keskittyneet lähinnä niihin suosituksiin, jotka koskettavat korkeakoulutusta. Lausuntoa varten olemme konsultoineet Oulun yliopiston kielten opiskelijoita, tulevia ruotsin opettajia. Lausunnossa otamme kantaa sekä ruotsin opiskeluun kohdistuviin asenteisiin että taitotason kehittymisen kannalta olennaisina pitämiimme asioihin.

Yleisesti pidämme työryhmän esille nostamia asioita tarpeellisina keskustelun herättäjinä. Yliopistossa pakollinen toisen kotimaisen kielen kurssi on muodostunut merkittäväksi pullonkaulaksi eikä valmistuneillakaan ole välttämättä riittäviä valmiuksia toimia virkamiestehtävissä ruotsin kielellä. Suurimmat ongelmat ovat mielestämme motivaation luomisessa sekä viestintätaitojen kehittämisessä erityisesti perus- ja toisella asteella. Kielitaidosta kehittyä varsin passiivinen, mikä muodostaa haasteita sekä aineenopettajakoulutuksessa että virkamiestehtäviin suuntaaville valmistuneille. Ns. virkamiesruotsin kohdalla olemme huolestuneita korkeakoulujen roolista toisen asteen oppimäärän kertaajana. Kaikilla koulutusasteilla tulee kiinnittää huomiota siihen, että kielen oppijat varustetaan monipuolisilla kielenkäyttötaidoilla.

Seuraavassa kommentoimme raportissa esitettyjä suosituksia kohta kerrallaan:

7 Korkeakoulut järjestävät, erityisesti kaksikielisillä paikkakunnilla, koulutustarjontaa ristiin ja yhdessä suomen- ja ruotsinkielisissä korkeakouluissa suomen- ja ruotsinkielisille opiskelijoille, niin että vapaaehtoinen ruotsin käyttö korkeakouluopintojen aikana lisääntyy.

Yksi suoritettu virkamiesruotsin kurssi viiden vuoden opintojen aikana ei edesauta riittävässä määrin kielitaidon ylläpitämistä. Niinpä näemme avauksen tervetulleena. Toivomme, että mahdollisuuksia ruotsin kielen luontevaan käyttöön tuetaan myös sellaisilla paikkakunnilla, joilla ei sijaitse sekä suomen- että ruotsinkielisiä korkeakouluja. Emme kuitenkaan kannata pelkästään ruotsinkielisten suoritushaasteiden tarjoamista pakollisten kurssien osalta.

8 Korkeakoulut kehittävät menetelmiä, joilla turvataan tutkintoasetuksessa vaadittavan kielitaidon saavuttaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee tätä erillisrahoituksella.

Korkeakoulujen rooliin ei tule kuulua alempien koulutustasojen opetussuunnitelmien toistaminen. Ruotsin opetuksen kehittämisen painopiste on oltava alemmilla koulutustasoilla. Virkamiesruotsin osaamistavoitteiden on selkeästi tähdättävä tarjoamaan kurssin suorittaneille opiskelijoille eväät toimia virkamiestyössä ruotsin kielellä. Nykytilanteessa on hyvä, että ministeriö on halukas tukemaan korkeakouluja ns. preppauskurssien järjestämisessä, mutta pidemmän tähtäimen ratkaisu ei voi olla korkeakoulujen harteilla. Sekä korkeakouluissa että alemmilla asteilla ruotsin kielen opetuksessa tulee kiinnittää yhä enemmän huomioita varsinaisten vuorovaikutuksellisten viestintätaitojen ja aktiivisen kielitaidon kehittymiseen – kielioppikeskeisestä opetuksesta ja osaamisen arvioinnista on uskallettava päästää tarpeellisissa määrin irti.

12 Opetus- ja kulttuuriministeriö määrittelee kielikylpyopettajien määrällisen tarpeen kielikylpykysynnän pohjalta osana koulutuksen ennakointityötä. Ministeriö luo yhdessä korkeakoulujen kanssa kielikylpyopettajien erikoistumisväylän lastentarhanopettajien, luokanopettajien ja aineenopettajien koulutukseen.

Kielikylpymahdollisuuksien lisääminen tukee ruotsin kielen opetuksessa keskeistä asennemuutosta, joten suositus on kannatettava. Oulun yliopistossa kielikylpytoiminta lakkasi Kajaanin yliopistokeskuksen luokanopettajakoulutuksen Ouluun siirtämisen myötä, joten erikoistumisväylän avaaminen on tarpeellista mikäli halutaan kouluttaa kielikylpyopettajia myös Pohjois-Suomen tarpeisiin.

13 Koulutuksen arviointikeskus, erityisesti Korkeakoulujen arviointineuvosto, arvioi ruotsin kielen aineenopettajakoulutuksen ja ruotsin opetuksen luokanopettajakoulutuksessa ottaen huomioon alueelliset erot sekä edellä esitetyt koulutustasoihin ja oppimiseen liittyvät erityiskysymykset.

Arvioinnissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota miten pedagogisissa opinnoissa varmistetaan se, että tulevat opettajat saavat riittävät eväät oppilaiden motivoimiseksi. Tällä hetkellä vieraiden kielten ainedidaktiikka nojaa opiskelijoiden kokemuksen mukaan liian paljon eurooppalaisen taitotasotaulukon läpikäyntiin – tarpeellista sekin, mutta kurssien tulisi tarjota myös välineitä asennekasvatukseen. Lisäksi on syytä miettiä nousevatko ruotsin opetukseen liittyvät erityishaasteet riittävästi esille kaikille vieraille kielille yhteisissä ainedidaktisissa opinnoissa.

14 Yliopistot varmistavat, että ruotsin kielen opettajankoulutukseen liittyvä harjoittelu on monipuolista ja toiminnalliseen kielitaitoon painottuvaa ja että harjoittelupaikkoja on tarjolla eri koulutusasteilla.

Mikäli ruotsin kielen opetusta aikaistetaan myös tuleville aineenopettajille on tarjottava harjoittelumahdollisuuksia perusasteen alakoulussa. Normaalikouluissa tapahtuvat opetusharjoittelut eivät opiskelijoiden kokemuksen mukaan ole luonnollisia tilanteita, sillä oppilaat ovat tottuneet auskultoihin. Normaalikoulu-auskultoinnin lisäksi opettajaksi opiskeleville tulee mahdollistaa myös korkeakouluympäristön ulkopuolella tapahtuvaa harjoittelua.

15 Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus kohdentavat ruotsin opettajien ja luokanopettajien täydennyskoulutukseen resursseja. Täydennyskoulutuksessa painotetaan monimediaista oppimista ja toiminnallista kielitaitoa.

Täydennyskoulutus on tarpeellista kaikille opettajille työkyvyn ja –taidon ylläpitämisen kannalta.

17 Opetushallitus ja CIMO käynnistävät yhteistyössä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa valtakunnallisen finska-ruotsi -vaihto-ohjelman ja kampanjan, jolla lisätään ruotsin- ja suomenkielisten koulujen yhteistyötä ja opettaja- ja oppilasvaihtoja. CIMO edistää hallinnoimiensa ohjelmien kautta mahdollisuuksia ruotsin oppimiseen ja opetukseen kaikilla koulutusasteilla. Tiedotuksen kehittämiseksi CIMO tiivistää yhteistyötä muiden pohjoismaisen koulualan rahoittajien kanssa.

Vaihto-opiskelupaikkoja Ruotsiin on jo tällä hetkellä tarjolla kohtuullisen kiitettävästi, mutta edelleen paikkojen markkinointi voisi olla aktiivisempaa, sillä harva huomaa ajatella Ruotsia mielenkiintoisena vaihtokohteena. Nordplus-vaihtoa varten myönnettävää apuraha tulee nostaa Erasmus-apurahan tasolle. Opiskelijavaihtopaikkojen lisäksi tuettuja työharjoittelumahdollisuuksia Ruotsiin tulee kehittää. Lisäksi yliopistoja tulee kannustaa tekemään esimerkiksi double degree –yhteistyötä ruotsalaisten korkeakoulujen kanssa.

20 Korkeakoulut tarjoavat maahanmuuttajataustaisille ja myös ulkomaisille opiskelijoille ruotsin kielen opetusta suomalaisille työmarkkinoille työllistymisen mahdollistamiseksi.

Kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille on tärkeämpää sisällyttää tutkintoon riittävä määrä suomen kielen opintoja. Olisi kuitenkin hyvä tarjota kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille vapaaehtoisia mahdollisuuksia opiskella ruotsia alkeista lähtien tavalla, joka ei edellytä suomen hallintaa. Ehdotamme harkittavan, että esimerkiksi Åbo Akademin tai Svenska Handelshögskolanin tarjoamia ruotsin kielen kursseja materiaaleja voitaisiin hyödyntää

**OULUN YLIOPISTON
YLIOPPILASKUNTA**

esimerkiksi verkko-opetuksena ympäri Suomen. Myös Avoimella yliopistolla ja kesäyliopistoilla on mahdollisuus järjestää omaehtoisia ruotsin kielen kursseja eri kohderyhmille.

Oulussa 30.8.2012

OULUN YLIOPISTON YLIOPPILASKUNTA

Aino-Kaisa Manninen
Hallituksen varapuheenjohtaja

Ilari Nisula
Pääsihteeri

Lisätietoja: Koulutuspoliittinen sihteeri Annakaisa Tikkinen, koposihteeri@oyy.fi, 040 525 7821